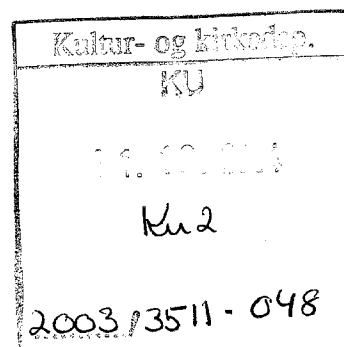




DET KONGELIGE
UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENT

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo



Deres ref
2001/2911 KU/KU2

Vår ref
200309256-/SML

Dato
05.10.04

Høring om kvensk som språk eller dialekt

Vi viser til brev av 18.11.03 angående høring om kvensk er et språk eller dialekt. Høringen er basert på rapporten *Kvensk – språk eller dialekt?* utarbeidet av Kenneth Hyltenstam på oppdrag for Kultur- og kirke departementet og Kommunal- og regionaldepartementet.

Nedenfor er Utdannings- og forskningsdepartementets uttalelse til høringen:

I opplæringsloven § 2-7 gis elever med kvensk-finsk bakgrunn en rett til opplæring i finsk som andrespråk under visse forutsetninger. Retten gjelder for grunnskoleelever med kvensk-finsk bakgrunn som er bosatt i Troms og Finnmark fylker. Det må være minst tre elever i kommunen med kvensk-finsk bakgrunn som krever en slik opplæring for at kommunen skal være pliktig å tilby denne.

I læreplanverket for den 10-årige grunnskolen er det nærmere fastsatt hva opplæringen i finsk som andrespråk skal inneholde. Læreplanen for finsk som andrespråk i grunnskolen har som målsetting å "... bidra til å holde oppe og utvikle det språklige og kulturelle potensialet som finnes i de kvensk/finske miljøene i Finnmark og Troms. Målene i faget er ikke bare knyttet til selve språkopplæringen, men også til kulturell tilhørighet."

Dette er i samsvar med tradisjonen i Norge for å ivareta lokale varianter av norsk språk og kultur der forskjellene neppe er mindre enn mellom finsk, meänkieli og kvenske kultur- og språkvarianter. Norske myndigheter har i samarbeid med representanter for kvenene, inkludert Norske kveners forbund, utviklet et grunnlag for opplæring i finsk/kvensk språk og kultur som innebærer at kvenske varianter blir betraktet som en


del av den samlede finske kulturarv. Læreplanen av 1997 betegner kvenske varianter som dialekter.

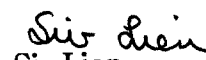
Selv om gjeldende lov gir kvenene rett til opplæring i finsk uten å nevne kvensk, så følger man også her de vanlige pedagogiske prinsippene med å inkludere elevenes lokale språk/dialekter (kvensk) og kulturelle tilhørighet i opplæringen. Dette er også nedfelt i læreplanen, og den enkelte kommune og skole står fritt til også å tilby opplæring i kvenske dialekter innenfor faget finsk som andrespråk.

Hyltenstams rapport gir ikke et entydig svar på spørsmålet om kvensk er en dialekt av finsk eller et selvstendig språk, selv om forskeren anbefaler kvensk status som språk. I rapporten vurderes kvensk opp mot ulike faktorer eller kriterier. Når det gjelder størrelsen på de språkstrukturelle ulikheter som finnes mellom finsk og kvensk og når det gjelder om det er gjensidig forståelse mellom kvensk og finsk, så konkluderes det med at det er *mulig* å betrakte kvensk som et eget språk, men ikke *nødvendig*. Andre kriterier som eksisterende standardisering tilsier at kvensk på det nåværende tidspunkt ikke kan betraktes som et eget språk, selv om dette ofte er en mangel ved minoritetsspråk. Det blir videre pekt på at konseptuelle aspekt ved forholdet mellom finsk og kvensk, der det bl.a. vises det er uenighet blant kvenene selv om hvilken status kvensk skal ha og om det skal gis opplæring i finsk eller kvensk eller begge deler i skolen. Det blir også pekt på den ideologi som ligger til grunn for den generelle desentraliserte norske språkpolitikken med dens toleranse for språklig variasjon. Den lingvistiske situasjonen er med andre ord slik at begge synspunkter kan forsvares.

I læreplanen av 1997 heter det at "Opplæringen tar sikte på å gi elevene praktiske og funksjonelle kunnskaper i språket som grunnlag for å delta i det finskspråklige fellesskapet". Elevene skal altså utrustes slik at de kan "nyttiggjøre seg finsk i dagliglivet, i videre opplæring og i internasjonalt samkvem". Den språkpolitiske situasjonen i Norge tilsier toleranse for språklig variasjon, slik rapporten påpeker. Uavhengig av om kvensk blir behandlet som en dialekt eller et eget språk kan opplæring i kvensk finne sted innenfor faget finsk som andrespråk slik det åpnes for i læreplanen av 1997. Både de språkstrukturelle ulikhetene og de kulturelle og samfunnsmessige forholdene som finnes mellom finsk og kvensk kan ivaretas gjennom dagens opplæring.

Med hilsen


Gunnar Mandt (e.f.)
avdelingsdirektør


Siv Lien
rådgiver

Kopi: Utdanningsdirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet